

граматика сприйматиметься учнями не як формальна сукупність правил, а як необхідний інструмент точного, змістовного й доречного іншомовного спілкування [2, с. 186; 3, с. 214; 7, р. 4].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Полонська Т. К. Профільне навчання іноземної мови учнів старшої школи : метод. рек. Київ : Педагогічна думка, 2014. 80 с.
2. Редько В. Г., Полонська Т. К., Басай Н. П. та ін. Лінгводидактичні засади навчання іноземної мови учнів старших класів загальноосвітніх навчальних закладів : навч.-метод. посіб. / за наук. ред. В. Г. Редька. Київ : Педагогічна думка, 2013. 360 с.
3. Редько В. Г. Шкільний підручник іноземної мови: проектування, конструювання, апробація : монографія. Київ : Педагогічна думка, 2022. 293 с.
4. Косянчук С. В. Старший шкільний вік як сенситивний період формування життєвої компетентності особистості. У: Компетентісно орієнтована освіта: якісні виміри. 2019. С. 195–196.
5. Штомпель Л. М. Педагогічні умови самореалізації старшокласників у навчально-виховному процесі ліцею : дис. ... докт. філософії. Київ, 2021. 192 с.
6. Council of Europe. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Companion Volume. Strasbourg : Council of Europe Publishing, 2020. 235 p.
7. Larsen-Freeman D. Grammar and Its Teaching: Challenging the Myths. ERIC Digest. 1997. 6 p.

Каленюк Юлія

здобувач другого рівня вищої освіти,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Науковий керівник: Любащенко О. В., доктор педагогічних наук,

професор кафедри методики викладання української та іноземних мов і літератур

ГОТОВНІСТЬ УЧИТЕЛІВ МОВИ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ STREAM-ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННЯ ШКОЛЯРІВ

Сучасна українська освіта перебуває в стані активного переходу до інтегрованих моделей навчання, які передбачають поєднання різних галузей знань і формування комплексних компетентностей учнів, що закріплено в Концепції розвитку STEM-освіти до 2027 року [1] та чинних державних освітніх стандартах. У цьому контексті актуалізується STREAM-підхід як розширення STEM та STEAM-освіти.

Еволюція STREAM-концепції розпочалася у 90-х роках XX ст., коли Джудіт Рамілі запровадила акронім STEM, замінивши попередній термін SMET для підкреслення зв'язків між наукою (Science), технологіями (Technology), інженерією (Engineering) та математикою (Math) [4, с. 20]. Згодом на початку XXI ст. Жорджетт Якман розширила цю рамку, додавши до концепції компонент мистецтва (Art), що дало початок STEAM, який пізніше вона більш

детально описала в своїй праці “What is the point of STE@M? – A Brief Overview” [6, с. 11]. Далі концепцію було розвинуто до STREAM, у який інтегровано компоненти читання та письма (Reading + wRiting) як необхідні передумови грамотності (literacy) в усіх дисциплінах. Така динаміка концепції дає змогу перетворити мовну освіту в школі з ізольованих предметів на когнітивний і комунікативний інструмент, необхідний для міждисциплінарної освіти, де компонент “R” забезпечує долучення учнів до будь-якої галузі знань [2].

Попри теоретичну обґрунтованість STREAM-концепції та її потенціал для розвитку критичного мислення, комунікативних і дослідницьких навичок учнів, ключовою ланкою його впровадження в освітній процес залишається вчитель. Особливо це стосується педагогів мовно-літературної галузі, оскільки саме вони мають забезпечити той самий компонент читання та письма, а часто й творчість (ART). Однак, як свідчить дослідження Марії Станоевич Веселінович, присвячене поглядам учителів іноземних мов на STEM-STEAM-STREAM-концепції в освіті, навіть за наявності позитивного ставлення до інтегрованого навчання педагоги стикаються зі значними труднощами: нерозумінням сутності підходу, браком методичного забезпечення та організаційними бар'єрами [5, с. 5–8].

Тому метою цього дослідження стало визначення рівня обізнаності та практичної готовності вчителів української та англійської мов до впровадження STREAM-технологій в повсякденну викладацьку практику. Для досягнення цієї мети було проведене опитування серед дев'яти вчителів-практиків Бориспільського ліцею «ОСНОВИ» Бориспільської міської ради Київської області. Фокус-група склалася із педагогів із різним професійним стажем (понад 10 років, менше 5 років та 5–10 років), а також різними профілями викладання (українська мова, англійська мова або обидві), що забезпечило різнобічний погляд.

Результати засвідчили суттєві розбіжності в розумінні вчителями STREAM-концепції, а також організації спільної міжпредметної роботи і розвитку мовленнєвих компетенцій дітей через дослідницькі завдання. Це демонструє, що навіть досвідчені педагоги не мають єдиної концептуальної рамки для впровадження STREAM.

Опитування засвідчило запит вчителів на методичне забезпечення STREAM-навчання. Оцінюючи сучасні підручники з української та англійської мов, вісім із дев'яти вчителів заявили, що завдань для втілення STREAM-концепції там замало; ще один педагог додав, що навіть якщо вони там і є, то абсолютно незрозуміло, як провести STREAM-урок відповідно до програми. У такому випадку вчитель змушений додатково «завантажитися», що підтверджує світові тенденції: у систематичному огляді Марго і Кеттлер зазначено, що одними з головних бар'єрів для впровадження STEM-STEAM-STREAM є саме «педагогічні виклики, проблеми навчальних програм та структурні обмеження» [3]. Аналогічно, дослідження Марії Станоевич Веселінович зафіксувало, що вчителі іноземних мов називають найбільшим недоліком “невідповідність

навчальним програмам і брак тренінгів» [5, с. 8]. Статистика потреб нашого дослідження лише підтверджує ці висновки. Як наголошують Гаврілас і Котсіс, «вчителі потребують суттєвої підтримки для розвитку практичних навичок проєктування інтегрованих занять» [2, с. 5]. Без неї тягар інновацій цілісно лягає на вчителя.

Наступний блок нашого дослідження стосувався самооцінки готовності вчителів та їхнього ставлення до STREAM. Виявилось, що більшість учителів зацікавлена у використанні STREAM (високі бали за першим твердженням). Більшість опитаних зазначила, що залюбки пішла б на практичні тренінги й мають зацікавлення до таких технологій, але водночас їм критично бракує готових, науково обґрунтованих STREAM-технологій формування мовно-мовленнєвих компетенцій.

Окремо було проаналізовано необхідність організаційних змін. На відкрите запитання «Якби STREAM стала обов'язковою, які зміни ви б внесли в розклад і програму?» респонденти одразу вказали на потребу в міжпредметних уроках і гнучкому розкладі, оскільки повноцінний проєкт неможливо вмістити в 45 хвилин. Також педагоги наголосили на необхідності інтегрувати предмети в спільні теми й збільшити кількість годин на літературу. Один із коментарів був особливо промовистим: «Діти, які не читають, STREAM-освіту теж не сприймають серйозно». Це повністю підтверджує тезу засновників STREAM про те, що компонент «R» (читання) є не другорядним доповненням, а фундаментальною базою для будь-якої інтеграції [6].

Отже, проведене дослідження засвідчило, що вчителі мови визнають освітній потенціал STREAM-підходу, особливо для розвитку критичного мислення, командної роботи та дослідницьких умінь учнів, однак його впровадження стримується трьома групами чинників: концептуальними (нечітке розуміння суті STREAM, плутанина з міжпредметною кореляцією), методичними (брак завдань у підручниках, відсутність готових розробок і тренінгових програм) та організаційними (жорсткий 45-хвилинний розклад, недостатнє обладнання, перевантаження вчителів).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про схвалення Концепції розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти) : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 960-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/960-2020-p#Text>.
2. Gavrilas L., Kotsis K. T. The evolution of STEM education and the transition to STEAM/STREAM. *Aquademia*. 2025. Vol. 9, no. 1. DOI: <https://doi.org/10.29333/aquademia/16313>.
3. Margot K. C., Kettler T. Teachers' perception of STEM integration and education: a systematic literature review. *International Journal of STEM Education*. 2019. Vol. 6, no. 1. DOI: <https://doi.org/10.1186/s40594-018-0151-2>.
4. Sanders M. STEM, STEM Education, STEM Mania. *Technology Teacher*. 2009. Vol. 68. P. 20–26.
5. Stanojević Veselinović M. The views of foreign language teachers on STEM/STEAM/STREAM concept in education. *STEM/STEAM/STREAM*

approach in theory and practice of contemporary education. 2025. P. 125–134. DOI: <https://doi.org/10.46793/STREAM25.125SV>.

6. Yakman G. What is the point of STE@M? – A Brief Overview. Steam: A Framework for Teaching Across the Disciplines. STEAM Education. 2010. Vol. 7, no. 9. P. 1-9.

Качмарчик Наталія

здобувач другого рівня вищої освіти,

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Науковий керівник: Дячук Н. М., доктор філософії,

викладач кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови

ВИКОРИСТАННЯ АВТЕНТИЧНИХ МАТЕРІАЛІВ У НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Розширення культурних та економічних зав'язків України з іншими державами збільшує потребу в фахівцях, здатних вільно володіти англійською мовою, ефективно вести комунікацію в усній та письмовій формі з метою обміну досвідом та здійснення партнерських відносин. Вміння ефективно спілкуватися включає не лише здатність висловлювати власні думки, а й розуміти висловлювання інших. Часто, навчаючись виключно за традиційними підручниками, учні знають слова, правила побудови речень, проте стикаються з проблемами розуміння носіїв мови, оскільки підручник є ресурсом, штучно створеним для навчання мови, і він не відображає достатнім чином особливості справжнього спілкування носіїв і їхню культурну специфіку. В цьому аспекті важливим джерелом інформації є автентичні матеріали, котрі дозволяють максимально наблизити процес навчання до реальної комунікації з носієм мови.

Під автентичними матеріалами розуміють матеріали, котрі створені носіями мови для носіїв мови, а отже характеризуються ситуативною відповідністю мовленнєвих засобів та природним лексичним і граматичним наповненням [4, с. 135]. До таких матеріалів відносять фільми, аудіо- чи відеоподкасти, блоги, журнальні чи газетні статті, художні твори, рекламні оголошення, пісні, тощо, тобто будь-що, чим користуються носії мови не в навчальних цілях.

Правильно підібрані автентичні матеріали дозволять зробити вивчення англійської мови цікавим та ефективним й мотивуватимуть учнів до постійної роботи над покращенням власних мовних умінь. Розглянемо детальніше переваги використання автентичних матеріалів:

- 1) дозволяють краще розуміти носіїв мови в процесі реальної комунікації;
- 2) знайомлять учнів із національною специфікою країни, мова якої вивчається;
- 3) мають високу жанрову та тематичну різноманітність [2, с. 103];
- 4) демонструють мовлення в природному соціальному контексті [4, с. 136];
- 5) підвищують мотивацію до вивчення іноземної мови.